

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2279

Vragen van het lid **Van Houwelingen** (FVD) aan de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Defensie over *het artikel «AIVD en MIVD rekruteerden journalisten als agent, «ondermijning geloofwaardigheid» van het vak»* (ingezonden 2 juli 2024).

Antwoord van Minister **Brekelmans** (Defensie), mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 14 augustus 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met het volgende artikel in de Volkskrant «AIVD en MIVD rekruteerden journalisten als agent, «ondermijning geloofwaardigheid» van het vak»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3 en 10

Is de bewering in de Volkskrant, dat de AIVD en MIVD journalisten rekruteerden als agent, correct? Zo nee, waarom niet?

Worden er, op dit moment, nog steeds journalisten gerekruteerd door de AIVD of MIVD?

Waarom rekruteren Nederlandse inlichtingendiensten journalisten in Nederland?

Antwoord 2, 3 en 10

Op grond van artikel 41 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017) hebben de diensten de mogelijkheid tot het inzetten van agenten. Een agent is een natuurlijk persoon die weloverwogen door de diensten wordt ingezet en aangestuurd om gericht informatie te verzamelen die voor de taakuitvoering van de diensten van belang is. De diensten kunnen hiervoor in beginsel eenieder benaderen, dus ook journalisten. Het kan namelijk zijn dat alleen een journalist over informatie beschikt of kan beschikken die van belang is voor een onderzoek van de diensten en derhalve van belang is voor de bescherming van de nationale veiligheid. Er zal vanwege de positie van de journalist (geheimhouder) altijd worden afgewo-

¹ De Volkskrant, 28 juni 2024 (www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/aivd-en-mivd-rekruteerden-journalisten-als-agent-be8eb511/)

gen of deze informatie niet op een andere wijze verkregen kan worden. Zo wordt bezien of dat noodzakelijk, subsidiair, proportioneel en zo gericht mogelijk is.

Voor journalisten wordt – net als voor een aantal andere maatschappelijke functies en verschoningsgerechtigden – apart beleid met extra waarborgen gehanteerd. De bevindingen in de CTIVD-rapporten laten zien dat de diensten aandacht hebben voor de specifieke omstandigheden en bijbehorende extra waarborgen die nodig zijn bij het inzetten van journalisten als agent. De aanbevelingen die de CTIVD heeft gedaan worden overgenomen.

Vraag 4, 5, 6, 7, 8 en 9

Hoeveel journalisten worden er, gemiddeld, op jaarbasis gerekruteerd door de AIVD?

Hoeveel journalisten worden er, gemiddeld, op jaarbasis gerekruteerd door de MIVD?

Hoeveel journalisten werken op dit moment (deels) voor de AIVD?

Hoeveel van de door Nederlandse inlichtingendiensten gerekruteerde journalisten werken in het buitenland?

Antwoord 4, 5, 6, 7, 8 en 9

Gelet op de wettelijke plicht tot geheimhouding wordt in het openbaar niet ingegaan op de bronnen, het actuele kennisniveau en de modus operandi van de diensten.

Bronbescherming is een van de hoogste prioriteiten van de diensten, en is ook van toepassing op de inzet van agenten. Voor de veiligheid van agenten doen wij geen uitspraken over aantallen. De diensten kunnen hun wettelijke taak uitsluitend binnen een zekere mate van geheimhouding effectief uitoefenen. Het geven van inzicht daarin gaat ten koste van het goed functioneren van de diensten en daarmee ten koste van de bescherming van de nationale veiligheid.

Vraag 11

Bent u het eens met de bewering van Thomas Bruning, secretaris van de Nederlandse Vereniging van Journalisten, dat het inzetten van verslaggevers door geheime diensten «zeer kwalijk» is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Het kan noodzakelijk zijn voor de bescherming van de nationale veiligheid om een journalist op grond van artikel 41 van de Wiv 2017 in te zetten als agent. De bevindingen in de rapporten laten zien dat de diensten aandacht hebben voor de specifieke omstandigheden en bijbehorende extra waarborgen die nodig zijn bij het inzetten van journalisten als agent. Wij achten het daarnaast van belang te benadrukken dat agenten altijd op basis van vrijwilligheid samen met de diensten werken. De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) heeft in haar onderzoeken ook geen aanleiding gevonden om te veronderstellen dat de inzet van de betreffende journalisten niet vrijwillig heeft plaatsgevonden.

Vraag 12 en 13

Bent u van mening dat het in het publiek belang is te weten welke journalisten in Nederland (deels) werken voor Nederlandse inlichtingendiensten? Zo nee, waarom niet?

Kunt u de Tweede Kamer een lijst doen toekomen met de namen van journalisten die werkzaam zijn in Nederland en (deels) werken voor Nederlandse inlichtingendiensten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12 en 13

Nee. De diensthoofden zijn, conform artikel 23 van de Wiv 2017, verantwoordelijk voor de geheimhouding van hun bronnen en de veiligheid van agenten. Het delen van een dergelijke lijst zou die geheimhouding schenden en de veiligheid van de agent in gevaar kunnen brengen. Daarnaast is bronbescherming een van de hoogste prioriteiten van de diensten. Dit is intrinsiek ingebed in de gehele organisatie. Dit is daarom ook in de praktijk van toepassing op alle agenten binnen de AIVD en MIVD, waaronder journalisten. De CTIVD bevestigt in beide rapporten dat de werkwijze van de diensten is

gericht op geheimhouding van de identiteit van de (journalist als) agent door middel van interne maatregelen.

Vraag 14

Kunt u de bovenstaande vragen afzonderlijk en binnen de gebruikelijke termijn van drie weken beantwoorden?

Antwoord 14

De vragen zijn zo snel als mogelijk beantwoord. Gelet op de aard van de vragen zijn sommige vragen gezamenlijk beantwoord.